

քրիստոնէական հաւատոյ պատու-
րանքները կատարելէն աւելի աւա-
զակութիւն ընելու յաջողակ են : Սը-
նիկ Քրիստոնէական քրիստոնէականութեան
դէմ, Պօնաքներուն Վարապետը-
հետ պատերազմ ընելէն աւելի ինչ
աղէկ ձեռնարկութիւն կրնային գըտ-
նալ : Պօնաքները գտնէ Վարապետը
ցուցին, որ քրիստոնէայ անունը եւ-
ղեռնադործութիւն ընելու իրաւունք
մը չէ իրենց աչքին : Եւ իրենք այնչափ
չեն վստահար տաճկութեան Բարեբարոս-
իւնէն որ զիրենք կը պաշտպանէ, որչափ
որ կը վստահային մարդոց նախնական ա-
ռաքիւն-իւնէն : Եւ գաղութիւնն ու
սպանութիւնը իրենց ունակութիւնը ք-
րան են :

« Կա այս գլխաւոր պաշտպանողա-
կան գործերն են որ Սընիկ Քրիստոնէ-
ական քրիստոնէական կ'անուանէ : Կ'անուանէ
է առից առից այլապէս բարեբարոս-
մանաւանդ իրենուն իմաստը : Իսկուն
տա քանի քանի անգամ ոտք ելաւ, և
գիտենք, թէ Լիւդիկ կառավարու-
թիւնն ինչ կերպով դանդաղ հնարանդե-
ցուց : Գաղղիա, և այս միջոցին
Լիւստրիա Սիւրիոյ մէջ, Ռուսաստան և
ուրիշ տեղերէնը ապստամբութիւնը
զայելու հմը ուրիշ կերպ բան մը ըրին
մի, չենք կարծեր : Թէ հոն և թէ ուրիշ
ամեն տեղ ասանկ պարագաներուն մէջ
զինուորական ուժը խափա գործած-
ւեցաւ : այնպիսի խափաութեամբ, ու
բուն նմանք ըրած չէ : Գուրը Պու-
ղարիստանի, Լիւստրիայի, Քիւրտիս-
տանի, Լիւստրիայի և Պոնտիսի ա-
պրատամբութիւններուն ժամանակը
Կայսերական կառավարութիւնը ամեն
ժամանակ յայտնի ցուցուց, որ խաղա-
ղութիւնը հաստատութիւն ետեւ, պատ-
ժելու մասին աւելի քաջոր է և մանա-
ւանդ աւելի շուտով կ'ընէր : Տաճ-
կաստանի մէջ պատերազմէ ետեւ կա-
խել կորել չի կայ : Տաճկութիւնը բար-
բարոսութիւն չէ անկեղծին : տաճկու-
թիւնը՝ ուրիշներուն վրայ յարձակելէն
աւելի ինքնին պաշտպանած է, և թէ
որ արդարութեամբ դատաւարան ընել
ուզուի, կը հասկցուի, որ Տաճկաս-
տանը բամբակաբերութիւնն ունի շատ աւել-
ի վայրէկան անգիւն-իւնէն : Եւ Տաճկաս-
տանի մեր օրով կ'ընական թալ-
տուութիւնը մը է, Կոստանդնուպո-
լիս է թէ Լիւստրիա : Իսկ մօտ օրերս
Սաութի գործը Տաճկաստանի մէջ եւ-
ղան թէ Դիօքէնցայի : Եւ թէ որ մենք
քիչ մը յօժարութիւն ունենայինք ջա-
տագործութիւն ընելու, և Լիւդիկ կա-
ռավարութեան վրայ անխաղա Գաղա-
տան ընել ու զէնք, չէինք կրնար ընել :

որ Լիւստրիա մարտախաղ Տաճկաստա-
նի մէջ չի թշնամանուեցաւ, և Բէյ-
պէքեաններն* ու Քիւրտեաններն (Ս-
մանեան կայսերութեան մէջ չեն :

« Լիւստրիա ընելէն ետքը, զարմանալի
չէ, որ Սընիկ Քրիստոնէական անգի-
ւն-իւնէն սկսելով խաղը հոն բերէ,
թէ տաճկները ստիպելու է որ քրիստոն-
եաներն աղէկ կառավարեն : Եւ թէ զո-
նոնք երջանիկ ընելու համար, այլ մի
այն անոնց օգնելու համար որ իրենց
տեղը անցնին : Լիւստրիա տաճկներն
զմայելցնելը խորհրդածութիւն մը : Լի-
ւստրիա, որ Սընիկ Քրիստոնէական
կայսերութեան պատմութիւնը մտ-
ցեր է : Սուրբ տեղից մէջ զանազան
քրիստոնէայ գաւառներէն ատեն
ատեն մէկ մէկու քրանները, և յունաց
թագաւորութիւնը կանգնելու համար
ամեն օր եղած փորձերը չգիտեր : Յի-
շեցնէր անգիւնական լուսինն սխա-
մուրէ գըտնաւորու համար Սուրբ
գրքը մեզի բաժնը : Յիշեալ « Եւ Տաճ-
կաստան » է :

« Սընիկ Քրիստոնէական խաղը լիւստրի-
ա ատենը կրտէ, թէ բնաւ մէկ կեր-
պով մը չենք կրնար արգարանալ ասանկ
բարբարոս կառավարութիւնը քաղա-
քական նկատմունքներու պատճառա-
նօք հպարտ պահելու և համար լիւս-
տանի մէջ բարբարոս : Լիւդիկ շահուն
նկարմամբ : Եւ անհնար, և տարա-
կայ չունենք, որ Լիւդիկ կառավարու-
թիւնն ալ այս բանը աղէկ գիտնալով,
անոյ մը կործինքն է : Բանի մը տար-
ուան մէջ Լիւդիկ առաւանդը Տաճ-
կաստանի մէջ ամենը անցուց : Լիւս-
տանի քանի մը հարիւր միլիոն լուր՝ ու
առաւոր կրէն հոն և իր բողոքները
գիւրտէ միտի կ'ընէին : Եւ իր բողոք-
ներն անհաւատարմութեան հակառակ կ'ընէ-
նակն : Թէ որ Սընիկ Քրիստոնէական
կայէ, որ իր երազայտ կարծիքը կա-
տարուելու ըլլայէ, առաւորական ա-
զատութիւնը, որ Լիւդիկ պէս ար-
բութեան մը համար ամեն ազատու-
թիւններէն գերազանց է, (Սմանեան
կայսերութեան անկմանէն ետեւ հիմա-
նաւ լիւստրիա մէջ կ'ընէ, սխալներուն
ամենէն թանձր գործած կ'ընէ, և
ստիկայ բուռական է մեզի հաստատուելու,
որ այս անգիւնական թերթին աղան-
գակ և նորանշան կործինքները միտի
չեն ըլլալ : ոչ իր իմաստուն և յստո-
կան և կառավարութեան և ոչ ուրիշ
որ և է տեղութեան մը, որ ընդ հանուր

* Քիւրտեանք և Քիւրտեանք տեղի մը ընել
ընելութիւնն էին Լիւդիկ մէջ, որոնց նպատակն էր
հարաւորութեան ինքնին կայսերական : անոնց ընտրու-
րանք այրել, արտաքս և բռնակալ : Կոստանդնու-
պոլիսէն հիմա կը գտնուի Սիւրիայի և Լիւստրիայի մէջ
բաց կեդրոնին խաղաւ է :

քաղաքակրթութեան օգուաններ աղէկ
ճանչցած է, և այս քաղաքակրթութիւնը
միայն Լիւստրիա ու Լիւստրիա մէկ մէ-
կու հետ ունեցած անկեղծ համաձայ-
նութեամբ և մէկ մէկու իրաւունքը
յարգելով կ'ընէ ծաղկիլ :

« Լիւստրիայի քանի մը լրագիրները
կը կարծեն, որ Գաղաւթ կառավար-
ներուն իշխանութիւնը և միանշանակ
պատասխանատուութիւնը ընդարձակող
կայսերական հրովարտակը ինքնին
առհասարակութեան կէս գլխաւոր մտ-
նոր կ'ընէ : Լիւստրիա կը հետեւնին,
թէ Գաղաւթ կառավարները աւելի
ընդարձակ իշխանութիւն ունենալով,
քրիստոնէականները նորէն տաճկական
բացարձակ վճռահաստութիւններուն
ձեռքը պիտի մնան :

« Թէ որ այս լրագիրները աշխատու-
թիւն յանձն առնէին և յիշեալ կայսե-
րական հրովարտակը կարգային, իրենց
բաժնին հակառակը պիտի տեսնային ա-
նոր մէջ : Լիւստրիա անգիւնական իշ-
խանութեան քով աւելի խիստ և ա-
ւելի ընդարձակ պատասխանատուութի-
ւն կ'ընէ : Լիւստրիայ ինքնին առհասարակ
գրութեան նպատակը ամենուրեք հաւա-
տար արգարութիւն ընել ըլլալով, այս
նպատակին աւելի զիւրաւ պիտի հա-
նուի հրովարտակին ըրած կարգադրու-
թիւններով, բայց որո՞ւմ գործերը ա-
ւելի շուտով պիտի տեսնուին : Լիւստրի-
այ անհարգութիւնները ինչպէս նաեւ
մարդոց և ընկիւղ դէմ եղած անիրաւու-
թիւններն ու ուրիշները՝ աւելի ան-
վերջ և շուտ կերպով պիտի զայտնին :

« Արեւմտ, վերջինքալ լրագիրներուն
հակառակ մենք կը պնդենք, թէ կայ-
սերական հրովարտակը չէ թէ ինքնին
լիւստրիայի մէջ, այլ գործարարու-
թեան մասին աւելի կը կատարուելու
գործէ, և ով որ չարագործներուն
պաշտպան չէ, պէտք է որ այս հրովար-
տակին հանին :

« Տաճկաստանի մէջ եղեռնադոր-
ծութիւն մը պատահած ատենը, կ'ըն-
սին կառավարութեան դէմ աղաղա-
կել, և թէ որ լաւ տնօրէնութիւն մը
ընէ անոր առաջին անգամը համար,
գործեալ կ'աղաղակեն : Լիւստրիայ արգա-
րութիւն է :

« Փարիզի Սիւր լրագիրը Տաճկաս-
տանի համար աւելի արգարտութիւն
և աւելի անկեղծ համակրութիւն ցոյց
տուող լրագիրներէն մէկն է : Սիւր լրագիր-
ն, փետրուար 6 թուոյն մէջ ան ալ
կայսերական կառավարութեան վրայօր
այս միջոցին պարտած սխալ լուրերուն
քիչ մը բան կը զոհէ ընելով, թէ անի-
րաւութիւն է հաւատարմ Տաճկաստան :

« Եւ քրիստոնէայ ժողովրդոց վիճակը ա-
ղէկցնելու խոստմունքներուն, որովհե-
տեւ, կ'ըսէ, նորագութիւն ուղղող մար-
դիկը քրիստոնէական հայաժողովն : Սիւր լր-
ագիրը կը խաղաղէ : Կորագութիւն
ուղղող մարդիկը բնաւ երբեք հալած-
ուած չունին : Լիւստրիա հայաժողովը մի-
այն Լիւստրիայի քանի մը լրագիրներուն
մէջ է : Եւ մենք չենք կարծէ, որ հի-
մակուան նախարարներուն օրովը ըլ-
լայ, այն դերազանց իրաւամբ՝ որ մէկ
մարդ մը ինքնին չի հայաժողով : Տեղու-
թեան հիմնական պաշտօններուն ա-
ռաջաց ի վեր նորագութեան կուսա-
կից են : Լիւստրիայ ասկէք ետեւ
Տաճկաստանի մէջ փնտուելու չէ : Սիւ-
ր հայաժողովը լիւստրիայի լիւստրիայ
կայսեր օրովը անհնար է : Լիւստրի-
տեղեր փնտուելու է :

« Տեղա լրագիրը, որ այս միջոցին
տուանց օրինաւոր պատմատի իւր հա-
մակրութիւնը Տաճկաստանին վրայէն
վերջացրէ, ան ալ շատ հեռու չէ
հաւատալէն, թէ նորագութիւնն ու-
ղղունքը կը հալածուին : որովհետեւ
փետրուար 5 թերթին մէջ Լիւստրի-
ային վրայ արգարացի գովեստ մը ը-
նելով կ'ըսէ, թէ անոր Օմիւրիկ կու-
սակալ անուանիլը արտօր կը համար-
ուի : բայց պատուաւոր արտօր մը : Թէ
որ Տեղա լրագիրը կը կարծէ, թէ փա-
ղաքով ու գուրած և իմաստնաւոր ինդ-
րուած պաշտօնը արտօր է, ան ժամա-
նակը իրաւունք Լիւստրիային արտօրեալ
է : Թէ որ ասանկ է նէ, այս արտօրը
ոչ միայն պատուաւոր է, այլ քաղա-
րդ է, ինչու որ կայսերական շնորհ
մըն է : Լիւստրի թէ ամեն արտօրներն
այնչափ ուրախաւիթ ըլլային և անկէ
աւելի վրայի չըլլային : Լիւստրի-
թութիւն մըն ալ, որ հիմնական պաշ-
տօնից վրայ թերթեանստութեամբ
ձգուածներուն ցուցակէն կ'աւելնէ :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՆՉԻՆ : Սիւր լրագիրը քանի
մը օր առաջ գտնուին վիճակին վրա-
յօք Սիւր լրագիրը առաջ տեղի կ'ընէ հրա-
տարակից : Լիւստրիայ թերթին նշանակ-
վելով ասոր տարիներուն բացը 551
միլիոն ֆրանք : Եւ ինչ է, Սիւր լրագիր
յուրաքանչյուր, որ 1853 ին գտնուին եկա-
միջին եւ ինչու հաւանական ըլլալով
բաց չունենար : Բայց թէ որ այս առա-
ւելութիւնը չըլլայ, 52 1/2 միլիոն բաց
պիտի մնայ, որուն 34 միլիոնը առաջ-
նիկն է, 18 1/2 միլիոնն ալ փոխառու-
թեամբ պիտի գոյուի :

— Տեղա լրագիրը Լիւստրիայ լրագիր-
ներէն առնելով, երկու յեղափոխական

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՐԱՆՑՈՒ ԱՆՉԻՆ ՄԸ
ՕՂԵՐԸ
ԿԱՐ
ՏՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՎԵՐՅՈՒ ԽՐԱՏԵՐԻ

Շարունակութիւն տես թիւ 51-55-56-57

Իսկ երկու հիւանդու-
թիւններուն : անանկ բան մը
պատահած ժամանակը անոր
ինչ կերպով ծառայելու ու
օգնելու վրայ քիչ երկար
բարակ բան խօսիլ պարտա-
բան է : միայն սա կը պատ-
ւիրեմ, որ բուն անոր պարտ-
եղան սերդ անոր թէ հոգ-
ւայ և թէ մարմնային հիւան-
դութիւններուն մէջ չըլլայ որ
պաղէցնէ կամ արատաւորեւ
(չէքէք մէք) :

Իսկ հիմայ ալ այն անի-
րաւ տեղը եղած խօսքերուն
որ ատեն ատեն երկի կրնան

մէջ կը պատահին : ինչու որ
բազմ միայն մարդուն ստաց-
ուածքներուն ու մարմնային վը-
րայ չէ, հապա անոր հոգեյն
վրայ ալ կ'ընէ, բայց թէ որ
գուր իր հիւանդութիւն ընելով
անոնց համբերութեամբ զի-
մանալու ըլլանք, անոնք թէ
բուն առաքինուէր պատճառ
կ'ըլլան և թէ բազմ յայտնա-
կ'ըլլան : Ինչու որ, երկի
յանդակով մը բեզ ընտրուած
մանակը քիչ պատճառ ունի
իրաւունք ունենի, տալ անի-
րաւ տեղը բուն սիրտը վրա-
ցուցած ժամանակը գուր ալ
այնչափ իրաւունք ունենա-
զայն պատճառ : Աստի երկի
մարդը չի գիտնալով սխալ մը
ընելու ըլլայէ, առաքինի կին
եղողը պէտք է որ մէկ ճամբով
մը անոր սխալ իրեն ճանցը-
նէ : մարմինը հիւանդ եղած
ժամանակը հիւանդութեամբ
հակառակ դեղեր գործածե-
լով ինչպէս որ կ'առաջարկեն,
ասանկ ալ, ագիտութեան ախ-
ար փարպաղ ու պատմող

ճամբորդութիւնը ճանցարէն է
Բայց որովհետեւ պղծիկ ու քիչ
բան գիտող մէկուն իրեն
մէջ ու իրեն շատ բան գիտ-
ցիլ, առանց անհամարութեան
(հիշելով) ուղղելով անիւրա-
ւութիւն է, անոր համար կին
եղողը իր երկար սխալ իրեն
հասկըցուցած ժամանակը ու
նանկ մը պիտի ընէ, որ ասանց
ինք յանդիմանելով երկի ինք-
նիւրէն իր սխալը ճանցարէն : ու
կամայ կամայ ինքնին զղա-
լու պէս ըլլայ : Ինչու որ շատ
անգամ մարդս իր յանցարար
խոստովանելու առիւթով ու-
րիշ վրայ տեսած ու պարտա-
ւած (զէմէն էթմէք) թե-
րա ինքնուն փն ինք կը յամա-
ռի կը հաւանի կը կենայ : Արեւ-
մի միջոց նայէ որ երկի չի սըռ-
դութեան, ու մէջերնիւ անանկ
խոսիլութիւններ չէքէք : Թէ որ
անանկ բան մը պատահելու
ըլլայ, շուտով ճարը գտնելու
նայէ, որ ժամանակ անցնելով
բարեւութիւնը աստիւթեան
չի փոխուի :

Լիւստրիա բարեւութիւն թէ
պէտ ամեն իմաստունութեան քիչ
մարդոց փախելու մէկ մտա-
թիւն մըն է, բայց անանկ ալ,
թէ որ աղէկ գործնաեղութեան
ըլլայ, չի տես ինչպէս ինչպիսի
որ անիւր ետեւ, բարեւոյցուն
սիրտը գիտեն թէ տեղի սի-
րելու կը պարտաւորեալ կը : Լի-
ւստրիա բարեւութեան քառ օրեայ
տեղեկին (սղոմայ) զիւրենի,
որ հիւանդը չի մեծ ցրեն, այլ
կը մարէ ու կ'առաջանի : Բայց
կան լիւստրիայի միւր ծիւրա-
կան (մաշկեղ) տեղեկին պէս
թէ որ մէկի մը փախելու ըլ-
լայ, կամայ կամայ անոր սի-
րայն քաղաք հիւստը կը ծրծէ,
անոր արմատը կը չարցնէ, ու
տեղեկն կը հանէ : անանկ որ,
ալ ոչ ճաղիկ տեսնու յայտ կը
մնայ ու ոչ պարտա : Լիւստրի-
այէ, որ ասանկ ստիպելով անոր
մը երկար սիրտն չի փախել-
լու համար ինչ որ հնար է նէ
ընելու է թէ չէ : Ինչու հնար
է նէ ընելու է կ'ըսեմ նէ, մի-
լութիւն տեղաւորութեան չի ըն-

ձգելով կ'ըսեմ կը, որ ասանկ
և ուրիշ ամեն գիտնալներուն
մէջ առաքինի մարդը չէ թէ
ուրիշն թշնամութիւնը : հա-
պա իր մեղքին տեղում յանձն
կ'առնէ : ու իրենց գործերը
չիւրապէս և կ'ընէ ալ ըլ-
լայ, որ ժամանակ անցնելէն
ետեւ, երկար ինքն զրաւ
գաղով իր անհամար ծան-
այ ու կ'ընէ իր առաքինի ան-
հրապարակութեամբ համար
գով : Բայց անանկ մարդիկ
կան, որ աւելի իրենց բնական
փորձութեան իրենց, քան թէ
առիւթը զրաւոր մը անիւրա-
ւութեան մը անհրաժեշտ իսկու-
կը բարեւանտ ու կատարու-
թիւններն զայելու չի կրնայով
կը պատան, կը կանչեն : ճա-
նեղներն միջոց երկի ինք-
նէ, աղբնուն ու հանդիպէն
նայիլ, քիչ չի զրաւցնէ, ասանկ
ճիւղաղի պէս մարդ մը թէ
որ գաղաք կին մը հանդիպէ
լա ըլլայ, պէտք է որ հնարա-
ղեղութեան լուր կ'ընայով իրեն
չիւրաքանչյուր տեղը որ հիւ-
նայ :

